

Sygn. akt V CSK 267/20

POSTANOWIENIE

Dnia 31 maja 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Łodko

w sprawie z powództwa J. K.
przeciwko Skarbowi Państwa - (...) Regionalnej Bazie Logistycznej w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 31 maja 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 17 stycznia 2020 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od Skarbu Państwa - (...) Regionalnej Bazy Logistycznej w W. na rzecz J.K. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Pozwany Skarb Państwa - (...) Regionalna Baza Logistyczna w W. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z 17 stycznia 2020 r. oddalającego jego apelację od wyroku Sądu Okręgowego w W. z 13 czerwca 2019 r. Sąd I instancji uwzględnił powództwo J.K. o zapłatę kwoty 411 068,25 zł, na którą składała się kwota 345 168,75 zł, dochodzona tytułem niezgodnego z umową realizacji gwarancji bankowej oraz kwota 65 899,50 zł, jako nienależnie naliczona kara umowna z należnej powodowi części ceny umowy sprzedaży. Oddalając apelację, sąd II instancji nie podzielił zarzutów pozwanego, dotyczących nie wykazania przez powoda zubożenia i jednocześnie wzbogacenia kosztem pozwanego. Wobec braku możliwości przypisania powodowi odpowiedzialności za nienależyte wykonanie zobowiązania, a w konsekwencji z uwagi na bezpodstawne naliczenia przez pozwanego kary umownej, brak było uzasadnionych podstaw do zaspokojenia się przez pozwanego z gwarancji bankowej oraz dokonania potrącenia z ceny sprzedaży.

W skardze kasacyjnej pozwany zarzucił naruszenie art. 382 k.p.c. w zw. z art. 378 § 1 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do 6 listopada 2019 r. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. W ramach naruszonych przepisów prawa materialnego skarżący wskazał art. 410 k.c. w zw. z art. 405 k.c., art. 65 k.c. w zw. z § 7 ust. 3 umów i w zw. z art. 473 k.c. oraz art. 353¹ k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie, naruszenie art. 471 k.c. w zw. z art. 483 § 1 k.c., art. 354 § 2 k.c. i art. 415 k.c. poprzez niezasadne zastosowanie.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwanego powód wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem Najwyższym wg norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron (postanowienie SN z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi do rozpoznania.

Skarżący uzasadnił potrzebę przyjęcia skargi do rozpoznania wystąpieniem przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., czyli oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej, która miała wynikać „przede wszystkim z pominięcia przez Sąd Apelacyjny przy rozpoznawaniu sprawy części materiału procesowego dotyczącego istoty abstrakcyjności i nieakcesoryjności wystawionych gwarancji bankowych, co zdeterminowało wadliwe rozstrzygnięcie w zakresie zasądzenia na rzecz powoda kwoty 345.169,75 zł, stanowiącej znaczną część roszczenia dochodzonego przez powoda. Okoliczności te świadczą o oczywistym naruszeniu przez Sąd Apelacyjny art. 382 k.p.c. w zw. z art. 378 § 1 k.p.c. oraz art. 410 k.c. w zw. z art. 405 k.c. Zdaniem skarżącego potwierdzeniem tego jest również treść uzasadnienia zaskarżonego wyroku, która w zakresie oceny prawnej pozostaje wewnętrznie sprzeczna.”

Sąd Najwyższy, rozpoznając skargę kasacyjną, nie jest trzecią instancją sądową osądzającą sprawę, lecz rozpoznaje skargę kasacyjną w interesie publicznym, wyjaśniając istotne zagadnienia prawne, dokonując wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów bądź usuwając z obrotu prawnego orzeczenia wydane w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwe. Dlatego nie

każda skarga może być przyjęta do rozpoznania. Istota oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi tylko wtedy, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi - bez pogłębionej analizy i jurydycznych dociekań - w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie. Skarżący, powołując się na przesłankę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. powinien wykazać oczywistą zasadność skargi kasacyjnej przejawiającą się kwalifikowanym charakterem naruszenia przepisów prawa. Nie może powtarzać uzasadnienia podstaw kasacyjnych; powinien wykazać, że zasadność skargi kasacyjnej jest oczywista, a więc dostrzegalna *prima vista* oraz że każdy prawnik bez przeprowadzania wnikliwej analizy powinien dojść do wniosku, że zaskarżone orzeczenie jest jaskrawo nieprawidłowe (postanowienie Sądu Najwyższego z 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów, bowiem w jego treści nie wykazano, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej. W szczególności, wadliwe jest rozumowanie skarżącego w kwestii uznania, iż Sąd Apelacyjny pominął przy rozpoznawaniu sprawy część materiału procesowego dotyczącego „istoty abstrakcyjności i nieakcesoryjności wystawionych gwarancji bankowych. Pomiędzy powodem, a pozwanym nie występuje stosunek z tytułu gwarancji bankowej, a stosunek prawny mający charakter kauzalny (umowa). W przedmiotowej sprawie, usprawiedliwione zaspokojenie się z gwarancji bankowej było pochodną ustalenia, czy po stronie skarżącej powstała wierzytelność o zapłatę kar umownych, która była zabezpieczona gwarancją. Taka wierzytelność, zgodnie z oceną Sądu I i II instancji, nie powstała, co jest wystarczającą przesłanką do ustalenia, że doszło do nienależnego świadczenia na rzecz skarżącej z chwilą, w której ta zaspokoiła się z gwarancji bankowej. W przypadku w którym gwarant realizuje na rzecz beneficjenta gwarancję, mimo braku merytorycznych przesłanek ze stosunku podstawowego - roszczenia wobec beneficjenta gwarancji mogą być dochodzone na podstawie odpowiedzialności kontraktowej za szkodę (wyrok Sądu Najwyższego z 11 października 2013 r., I CSK 769/12 i 23 października 2019 r., III CSK 279/17). Kwota pobrana bezpodstawnie z gwarancji może być kwalifikowana jako szkoda (art. 471 k.c.). Skorzystanie z gwarancji mimo braku merytorycznych

podstaw może stanowić nienależyte wykonanie zobowiązania, a między szkodą, a skorzystaniem z gwarancji istnieje związek przyczynowy, gdyby bowiem beneficjent gwarancji zaniechał korzystania z gwarancji, nie powstałaby szkoda.

W judykaturze Sąd Najwyższego przyjmuje się również, że nie można wykluczyć w takim stanie faktycznym odpowiedzialności z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, skoro beneficjent gwarancji uzyskał korzyść z realizacji gwarancji, mimo braku spełnienia warunków materialnych uzasadniających przesunięcie majątkowe między powodem a pozwanym. Świadczenie gwaranta z umowy gwarancyjnej, mimo że stanowi samodzielne zobowiązanie gwaranta wobec gwarantariusza i służy umorzeniu jego własnego długu, nawet jeżeli jest abstrakcyjne i nieakcesoryjne, jest jednocześnie zarachowywane przez wierzyciela ze stosunku podstawowego (pozwanego) na poczet świadczenia dłużnika z tego stosunku prawnego (wyrok Sądu Najwyższego z 10 lutego 2010 r., V CSK 233/09). W razie otrzymania od gwaranta przez gwarantariusza sumy gwarancyjnej, gdy nie było do tego podstaw materialnoprawnych w stosunku podstawowym, rozliczenie korzyści majątkowej uzyskanej bez podstawy prawnej powinno nastąpić pomiędzy stronami tego stosunku. Podobnie w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 2016 r., sygn. akt: II CSK 388/15 wskazano, że „wyplacenie świadczenia z umowy gwarancji mimo braku uzasadnienia materialno-prawnego w stosunku podstawowym stanowi podstawę do rozliczenia uzyskanej przez gwarantariusza korzyści w ramach tego stosunku prawnego”. Nie negując poglądu zaprezentowanego w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania o rozłącznym charakterze roszczeń z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia z roszczeniami z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, powoływany przez skarżącego ich zbieg w zaskarżonym rozstrzygnięciu jest pozorny. Sądy obu instancji, w oparciu o przepisy dotyczące wykonania zobowiązań oceniały czy nienależyte wykonanie zobowiązania przez powoda było następstwem okoliczności, za które może ponosić odpowiedzialność. Natomiast podkreślana w uzasadnieniu wniosku skargi lakoniczność uzasadnienia, nie tylko nie stanowi podstawy uznania, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., ale też wbrew temu

twierdzeniu, pozwoliła na sformułowanie zarzutów, nie tylko w samej skardze kasacyjnej, ale również w apelacji pozwanego.

Uznać zatem należy, iż wymienione przez skarżącego podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zachodzą jak również okoliczności sprawy nie wskazują, aby zachodziły inne podstawy przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. oraz na podstawie § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2018, poz. 265 j.t)